لوګر د لوړو زده‌کړو موســـسه

کرنـــــــــــې پــــوهـــنځی

کرنیز اقتصاد او پراختیا څانګـــــه

(لیسانس دوری پایلیک)

لوګر ولایت په مرکز کې د بزګرانو د ستونزو څېړل

ترتیب کوونکی: محمد آغا (امیری)

استاد راهنما: [illegible]

سیمنار استاد: پوهندوی محمد سردار (احمدی)

کال: .... ۱۴۰۴ هـ.ش

Ketabton.com

Commented [A1]: با
ت سایز ورق و سایر موارد
Commented [A2]: سد
Commented [A3]: سید

ketabton.com - The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحمن

ketabton.com - The Digital Library

تقریظ

ketabton.com - The Digital Library

ډالی

لومړی سر کې خپل ګران پلار جان او خوږې مورجانې ته! او ګرانو ورونو ته! چې له ماسره یې د ښــوونځي نه رانیولی بیا دې پوهنتون تر تحصــیلي دورې پورې ډیرې ستونزې ګاللې دي او تل یې د تعلیم او خپل هیواد ته دې خدمت لپاره هڅولی یم.

دوهم قدم کې خپلو ګرانو استادانوته ! چې تل یې په درسونو کې په مینه راسره مرسته کړې ده او خپل قیمتي وخت یې زموږ لپاره وقف کړي وو.

دریم قدم کې هغو هیوادوالو ته دې ډالۍ وي چې د ګران افغانستان د سولې او ارامي لپاره تل هڅې او کوښښونه کوي.

په درنښت

محمد آغا (امیری)

ketabton.com - The Digital Library

مننليک

د لوګر د لوړو زده‌کړو موسسې له قدرمنې ادارې څخه ډېره مننه کوم چې ماته يې د لېسانس دورې د زده کړو دبشپړتيا زمينه برابره کړه. د کرنې د پوهنځي له ټولو استادانو څخه يوه نړۍ مننه کوم چې مونږ سره يې د درسي بهير په جريان کې هرډول مشکلات ګاللي او مونږ ته يې ښه اوسالمه روزنه او ذهن سازي کړې ده.

د خپل لارښود استاد پوهنيار فواد ناصرى څخه د زړه له تله مننه کوم چې ماسره يې په دې مونوګراف ليکنه کې د زړه له اخلاصه همکاري کړيده.

په درنښت

محمد آغا (اميرى)

ketabton.com - The Digital Library

د پيل خبرې

بزګري د افغانستان د اقتصاد ملا تیر ګڼل کېږي، او د هېواد د ډېرى وګړو د ژوندانه اصلي سرچينه جوړوي. د زراعت سکتور د خوړو تأمين، د عوايدو زياتوالى، د کارموندنې فرصتونو برابرول، او د کليوالي سيمو د پراختيا بنسټيز نقش لري. لوګر ولايت چې د افغانستان د مرکزي ولايتونو څخه شميرل کېږي، د زراعت لپاره مناسبه هوا او حاصلخيزه ځمکه لري. د دې ولايت مرکز، پل علم ښار، د بزګرانو لپاره يو مهم اقتصادي او زراعتي مرکز دی. سره له دې چې دا سيمه د کرنې لپاره مناسب شرايط لري، بيا هم بزګران د ګڼ شمېر ستونزو سره مخ دي. دغه ستونزې د توليد ټيټوالى، د بازار موندنې کمښت، د زراعتي وسايلو او تکنالوژۍ نشتون، د اوبو د مديريت ستونزې، او د مالي امکاناتو محدوديتونه رانغاړي.

زه د لوګر ولايت د پل علم د بزګرانو د ستونزو د څېړلو لپاره دغه څېړنه ترسره کوم. زه د لوګر پوهنتون د زراعت پوهنځي د اقتصاد او پراختيا څانګې محصل يم، او دا څېړنه مې ددې لپاره غوره کړې ده چې د بزګرانو ستونزې په علمي ډول تحليل کړم، د حل لارې ورته پيشنهاد کړم، او د زراعتي پراختيا لپاره رغنده ګامونه وړاندې کړم.

دا څېړنه به مرسته وکړي تر څو د پل علم د بزګرانو د واقعي ستونزو ژور درک رامنځته شي، او د زراعت سکتور د پرمختګ لپاره علمي او عملي سپارښتنې وړاندې شي، چې دا به نه يواځې د بزګرانو اقتصادي حالت ښه کړي، بلکې د ټول ولايت د اقتصادي پراختيا لپاره هم مهم رول ولري

ketabton.com - The Digital Library

لړلیک

عنوان مخ

لومړی څپرکی

د څېړنې عمومیات .... Error! Bookmark not defined.

سریزه ۱

د مسئله بیان ۲

د موضوع ارزښت او اهمیت ۲

موخې ۳

د څېړنې پوښتنې ۳

عمومی معلومات ٤

خلاصه ٥

دوهم څپرکی

تیرو اثارو ته کتنه ٦

داخلی څیرنې ۷

خارجی څیرنې ۱٥

لنډیز ۱۸

دریم څپرکی

د څېړنې میتودلوژی ۱۹

د لوګر ولایت پیژندنه ۲۰

د معلوماتو د راټولولو طریقه او وسایل ۲٦

لنډیز ۲۷

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

لومړی څپرکی

سریزه

کرنه د افغانستان د اقتصاد اساسي ستنه بلل کېږي او د هېواد د اکثرو وګړو د عوایدو بنسټیزه سرچینه ده. د کرنې سکتور نه یوازې د خوړو د تولید لپاره حیاتي ارزښت لري، بلکې د کارموندنې، صادراتو، او کلیوالي پراختیا په برخه کې هم مهم رول لوبوي. په ځانګړي ډول په هغو سیمو کې چې خلک یې په بشپړ ډول پر بزګرۍ متکي دي، د زراعتي پرمختګ اړتیا تر بل هر وخت زیات محسوسه شوې ده (دعوت یار، ۱۳۹۶).

لوګر ولایت چې د افغانستان په مرکزي حوزه کې موقعیت لري، له طبیعي پلوه د کرنې لپاره مناسب شرایط لري، خو د دوامدارو ستونزو له امله بزګري پکې د پرمختګ پر ځای د زوال په حال کې ده. په دې ولایت کې پل علم د کرنیزو ساحو له جملې څخه ده، چې ډېری خلک یې د کرنیزو فعالیتونو له لارې خپل ژوند پرمخ وړي. سره له دې چې دغه سیمه له حاصلخیزو ځمکو، موسمي بارانونو، او زراعتي ظرفیتونو برخمنه ده، خو کرنه یې د تخنیکي، اقتصادي، او زیربنایي نیمګړتیاوو له امله له جدي ننګونو سره مخ ده (فضل، ۱۳۹۵).

د لوګر ولایت په اړه څېړنه د بزګرانو د ستونزو او د زراعت سکتور د پرمختګ لپاره د حل لارو په اړه مهم معلومات وړاندې کوي. د بزګرانو اساسي ستونزې شاملې دي: د سرې او تخم نشتوالی، د اوبو کمښت، د بازار د اړتیاوو نشتوالی، د تخنیکي ملاتړ نشتوالی، او د مالي مرستو نشتوالی کرنه د افغانستان د اقتصاد ملا تیر ګڼل کېږي، او ډېر شمېر هېوادوال په مستقیم یا غیر مستقیم ډول له دې سکتور سره تړلي دي. د هېواد د ګڼو سیمو په څېر، لوګر ولایت، په ځانګړي ډول پل علم ، هم یو له هغو سیمو څخه ده چې ډېری خلک یې د کرنې له لارې خپل ورځنی ژوند تأمینوي.

خو له بده مرغه، د دې ولایت بزګران د ګڼو ستونزو سره لاس و ګرېوان دي؛ لکه د اوبو کموالی، د کرنیزو وسایلو نشتوالی، بازار ته نهلاس‌رسی، او د دولت د کافي پاملرنې نشتون. دا ستونزې نه یوازې د بزګرانو د عوایدو کچه راکوي، بلکې د ټولنې اقتصادي ثبات ته هم زیان رسوي.

دغه څېړنه هڅه کوي تر څو د بزګرانو اصلي ستونزې تشخیص کړي، د هغوی غږ واوري، او علمي، عملي او واقعي حل‌لارې وړاندیز کړي چې د زراعتي تولید زیاتوالی، اقتصادي ثبات، او د کرنیزې ټولنې هوساینه پکې تضمین شي.

Commented [A4]: ... ل همه در داخل قوس خرد. با خود داشته باشید و با من شریک کنید.

Commented [A5]: ...ت؟

ketabton.com - The Digital Library

د افغانستان اقتصاد تر ډېره بریده پر کرنه ولاړ دی، او بزګري د خلکو د ژوند یوه مهمه برخه جوړوي. له بده مرغه، د هېواد په ډېرى سیمو کې کرنه له بېلابېلو ستونزو سره مخ ده، خو د دغو ستونزو ریښه، بنه، او اغېزې لا هم کمه مطالعه شوې دي. په همدې لړ کې، دا څېړنه غواړي د لوګر ولایت په مرکز کې د بزګرانو وضعیت ته ځانګړې پاملرنه وکړي او وښیي چې هغوی له کومو خنډونو سره مخ دي، د ژوند شرایط یې څنګه دي، او څه ډول مرستې ورته اړینې دي.

د مسئله بیان

کرنه د افغانستان د اقتصاد اساسي ستنه ده، او د اکثرو خلکو د عوایدو، خوراکي امنیت، او کارموندنې مهمه سرچینه ګڼل کېږي. د کرنیز سکتور پیاوړتیا نه یوازې د کلیوالو د ژوند کیفیت لوړوي، بلکې د ملي اقتصاد د ثبات، د فقر د کمښت، او د خوړو د دوامدار امنیت لپاره هم حیاتي اهمیت لري. سره له دې، کرنه په افغانستان کې لا هم له دودیزو میتودونو، کمزورو زیربناوو، او خدماتي تشو سره مخ ده، چې له امله یې د تولید ظرفیت محدود پاتې شوی دی.

د لوګر ولایت مرکز، پل‌علم ښار، له طبیعي او اقلیمي پلوه د کرنیزو فعالیتونو لپاره نسبتاً مناسب چاپېریال لري. دا سیمه پراخې زراعتي ځمکې، موسمي ورښتونه، او د کرنې پخوانۍ سابقه لري، خو کروندګر یې د ګڼو جدي ستونزو له امله نشي کولای له دې منابعو سمه استفاده وکړي. د کرنیزو خدماتو نشتوالی، د تولیدي وسایلو کمښت، د بازار ستونزې، د تخنیکي مرستو نه‌شتوالی، او د دولت نه‌پاملرنه د بزګرانو د اقتصادي شاتګ اساسي عوامل ګڼل کېږي.

د موضوع ارزښت او اهمیت

کرنه د نړۍ په کچه د بشري ټولنو د بقا بنسټیز رکن ګڼل کېږي. دا نه یوازې د خوراکي توکو تولید تضمینوي، بلکې د میلیونونو خلکو لپاره د عوایدو، کارموندنې او اقتصاد بنسټ جوړوي. د ملګرو ملتونو د خوړو او کرنې سازمان (FAO) له مخې، شاوخوا ٦٠ سلنه د نړۍ نفوس په مستقیم یا غیرمستقیم ډول له کرنې سره تړلی ژوند لري. په پرمختیایي هېوادونو کې، کرنه د فقر د کمولو، د خوراکي امنیت د تضمین او د ټولنیز ثبات د رامنځته کولو لپاره اساسي برخه ګڼل کېږي.(FA0, 2022)

کرنه د افغانستان د اقتصاد یوه حیاتي برخه ده چې د هېواد له نیمايي ډېر خلک پرې ژوند کوي او د کلیوالو سیمو د عوایدو اصلي سرچینه ګڼل کېږي. د کرنې وده نه یوازې د خلکو اقتصادي وضعیت ښه کوي، بلکه د هېواد د خوړو امنیت هم تضمینوي. خو له بده مرغه، دا برخه له جدي

Commented [A6]: ...یان
...قتصادی کشت کچالو با شما
شریک شده بنویسید.
...ی مربوط به کچالو بنویسید

Commented [A7]: ...ی
...شروع تا افعانستان و لوگر
...شده و ارزش ان بحث کنید

ketabton.com - The Digital Library

ستونزو سره مخ ده چې د اوبو کمښت، د بازارونو نشتوالی، د دولت کموالی، د عصري وسایلو محدود لاسرسی او د اقلیم بدلون پکې شامل دي. په ځانګړي ډول، لوګر ولایت چې د کرنې له مهمو سیمو څخه دی، له همدې ستونزو سره لاس او ګرېوان دی. د اوبو کمښت د ځمکو خړوبول سخت کړي، بزګران د خپلو محصولاتو د خرڅلاو لپاره مناسب بازار نه لري، او اقلیمي بدلون د حاصلاتو کچه راټیټه کړې ده. همدارنګه، د عصري وسایلو نشتوالی د تولید کیفیت او کمیت اغېزمن کړی دی. د دې ستونزو پېژندل او تحلیل د دې لپاره ډېر مهم دي چې د کرنې سکتور وده وکړي، د بزګرانو ژوند ښه شي او د هېواد اقتصادي وضعیت پیاوړی شي. په دې توګه، ستاسو د موضوع ارزښت په دې کې دی چې د کرنې د ننګونو په روښانه کولو سره، د حل لارې چارې وموندل شي چې د لوګر ولایت او ټول افغانستان د کرنې سکتور ته وده ورکړي او د خلکو اقتصادي هوساینه تضمین کړي.

دا تحقیق هڅه کوي د پل علم بزګرانو وضعیت له نږدې وارزوي، ستونزې یې وڅېړي، او هغه خنډونه وښيي چې د کرنې پرمختګ ته یې مخه نیولې ده. د دې څېړنې اهمیت له دې اړخه هم زیات دی چې کولی شي د پالیسي جوړوونکو، مرستندویه ادارو او اړوندو بنسټونو لپاره عملي معلومات برابر کړي، ترڅو مؤثر پلانونه جوړ کړي او د بزګرانو ملاتړ زیات کړي. په پایله کې، دا به نه یوازې د لوګر کرنیز سکتور ته وده ورکړي، بلکې د ټولې سیمې د پایدار اقتصادي پرمختګ لامل هم وګرځي.

موخې

اصلي موخه

لوګر ولایت په مرکز کې د بزګرانو د ستونزو څېړل

فرعي موخې

1. د هغو عواملو پېژندنه چې د پل علم د بزګرانو پر عاید او تولید مستقیم تاثیر لري
2. د بزګرانو د کرنیزو خدماتو، بازار موندنې، او دولتي ملاتړ د لاسرسي وضعیت ارزول
3. د بزګرانو د ستونزو د دوام اساسي علتونه معلومول او د هغه حل لارې په کوته کول

د څېړنې پوښتنې

اصلي پوښتنه

Commented [A8]: ی
حل مشکلات بنویسید
ت جهت کم کردن مشکلات

ketabton.com - The Digital Library

د لوګر بزګران له کومو اصلي ستونزو سره مخ دي؟

فرعی پوښتني

بزګرانو لاسرسی د کرنیزو خدماتو، بازارموندنې فرصتونو، او دولتي ملاتړ ته څنګه دی؟

د بزګرانو د دوامداره ستونزو اصلي علتونه څه دي، او د حل ممکنې لارې چارې کومې دي؟

Commented [A9]: از ... کچالو است استفاده نماید

عمومی معلومات

کرنه د افغانستان د اقتصاد یوه بنسټیزه برخه ده چې شاوخوا نیمایي خلک پرې خپل ژوند تېروي. دا سکتور نه یوازې د کلیوالو سیمو د عوایدو اصلي سرچینه ده، بلکې د هېواد د خوړو امنیت کې هم مهم رول لري. کرنه د خلکو د اقتصادي وضعیت د ښه والي او د بېوزلۍ د کمښت لپاره حیاتي اهمیت لري. خو له بده مرغه، بزګران په افغانستان کې له ګڼو ستونزو سره مخ دي چې د کرنې په تولید او عاید یې منفي اغېز کړی دی.

یو له مهمو ستونزو څخه د اوبو کمښت دی چې د وچکالۍ، اقلیمي بدلون او د اوبو د مدیریت کمزوري له امله رامنځته شوی دی. دا موضوع د کرنیزو حاصلاتو کچه راټیټه کړې ده. همدارنګه، بزګران د اصلاح شوو تخمونو او عصري کرنیزو وسایلو نه شتون لري، چې دا د تولید په کیفیت او کمیت منفي اغېز کوي. د بازارونو نشتوالی او د محصولاتو د خرڅلاو ستونزې هم د بزګرانو عاید کم کړی دی، ځکه چې دوی خپل حاصلات په مناسب وخت او قیمت نه شي پلورلی. د دولت له خوا کافي مالي او تخنیکي ملاتړ نه کول هم د کرنې د ودې مخه نیسي.

سربېره پر دې، د اقلیم بدلونونه لکه د حرارت درجې لوړوالی، د بارانونو کمښت، وچکالي او ناڅاپي سیلابونه د بزګرانو ژوند له جدي خطر سره مخ کړی دی. د ترانسپورت او زیرساختونو کمزوري هم د محصولاتو د انتقال او ساتنې په برخه کې ستونزې رامنځته کړي دي چې د بزګرانو ګټه کمه کړې ده.

په ټوله کې، د کرنې سکتور د افغانستان د اقتصادي او ټولنیز پرمختګ لپاره حیاتي دی، خو د بزګرانو له جدي ستونزو سره مخ دی. د دغو ستونزو د حل لپاره د دولت، نړیوالو ادارو او خصوصي سکتور ګډې هڅې اړینې دي تر څو د کرنې سکتور وده وکړي، بزګران اقتصادي ثبات ومومي او د هېواد خوړو امنیت ټینګ شي.

ketabton.com - The Digital Library

خلاصه

دا فصل د څېړنې عمومي چوکاټ معرفي کوي او هغه بنسټيز عناصر بيانوي چې څېړنه پرې ولاړه ده. په سريزه کې د کرنې اهميت، په ځانګړې ډول په افغانستان او لوګر ولايت کې، روښانه شوی دی، او يادونه شوې چې بزګران له ګڼو جدي ستونزو سره مخ دي، لکه د اوبو کمښت، د سرې او تخم نشتوالی، د بازار موندنې محدوديتونه، د کرنيزو وسايلو کمښت، او د دولت يا مؤسسو نه‌پاملرنه.

د ستونزې په بيان کې وضاحت شوی چې د پل علم د بزګرانو د ژوند، توليد او عوايدو کيفيت له دغو ستونزو متأثر شوی، او تر اوسه يې وضعيت په علمي بڼه نه دی څېړل شوی.

د موضوع ارزښت له نړيوالو، ملي او سيمه‌ييزو اړخونو تشريح شوی او دا بيان شوي چې کرنه د فقر کمولو، خوراکي امنيت، او اقتصادي ثبات لپاره مهم سکتور دی.

اصلي موخه د پل علم د بزګرانو د ستونزو تشخيص او د حل لارو وړانديز دی، او فرعي موخې د ستونزو د عواملو پېژندنه، د خدماتو او بازار لاسرسي ارزونه، او د دوامدارو خنډونو تحليل دي.

د څېړنې پوښتنې مشخصې کړې چې بزګران له کومو ستونزو سره مخ دي، د اوبو او تخم نشتوالی څومره اغېز لري، او کومې حل‌لارې عملي دي.

فرضيې د کرنې تعريف، اهميت، تاريخي ارزښت، او د ټکنالوجۍ، بازار، او اقليم د اغېزو په ګډون د کرنيز سکتور په پراخ تحليل تمرکز کوي.

په پايله کې، دا فصل د څېړنې بنسټ ايږدي، اړتياوې واضح کوي، او د راتلونکو فصلونو لپاره سمه لاره هواروي.

Commented [A10]:
فصل اول
کليات تحقيق
مقدمه
بيان مسله
اهميت و ضرورت تحقيق
اهداف تحقيق
اصلی و فرعی
سوالات تحقيق
عمومی معلومات
امل اهميت زراعت از ابعاد مختلف)
خلاصه فصل

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

دوهم څپرکی

تیرو اثارو ته کتنه

کرنه د انسان له تمدني ژوند سره یوځای پیل شوې او تر نن ورځې پورې د انسان د بقا، اقتصاد، ټولنیز ثبات، او چاپېريالي مدیریت لپاره یو له بنسټیزو سکتورونو څخه ده (Sharifi & Bahrami, 2019).له خوراکي امنیته نیولې، تر کارموندنې، صادراتو، او د کلیوالي ټولنو د هوساینې پورې، کرنه هر اړخیز اغیز لري. افغانستان، چې د خپل جغرافیايي جوړښت له امله کرنیز ظرفیت لري، د خلکو شاوخوا ۸۰ سلنه ژوند له کرنې سره مستقیم یا غیر مستقیم تړلی دی (اکبری، ۱۳۹۶).

په ورته وخت کې، د هېواد کرنیز سکتور د جدي ننګونو سره مخ دی. دا ستونزې له اقلیمي بدلون، د اوبو کمښت، د زراعتي وسایلو نشتوالي، د بازار موندنې محدودیتونو، تر دولتي بې‌پاملرنې او امنیتي ستونزو پورې غځېږي (قمی، ۱۳۸۷؛ مشعل، ۱۳۹۲؛ عزیزی، ۱۳۹۸). دا ټول عوامل د افغانستان کرنه له سنتي حالت څخه د معاصر تولیدي سیستمونو پر لور د تګ پر وړاندې خنډ ګرځېدلي دي.

د لوګر ولایت، په ځانګړې توګه د پل علم ولسوالی، د کرنیزو ظرفیتونو له درلودو سره سره، تر اوسه د دقیقو او سیمه‌ییزو څېړنو له کمښت سره مخ ده. که څه هم د (کرنی وزارت، ۲۰۱۹)، (نړیوال بانک، 2020) ، (2020 , FAO)، (UNDP, 2021)، او (IFPRI, 2020) لخوا عمومي راپورونه وړاندې شوي، دا اسناد د سیمه‌ییزو شرایطو ژور تحلیل نه وړاندې کوي او د بزګرانو د ژوند واقعي انځور نه منعکسوي. د شریفي او بهرامي (۲۰۱۹) څېړنه د لوګر بزګرانو د حکومتي ملاتړ د کمښت یادونه کوي، خو د حل لارو لپاره پراخ تحلیلي لید نه لري.

نړیوالې تجربې له پاکستان (Wassan & Dost, 2012) او زامبیا (Umar, 2016) څخه ښیي چې د بزګرانو د ټولنیزو، اقتصادي، او تخنیکي ستونزو حل‌یافته لارې چارې شته، خو دا تجربې باید د افغانستان محلي شرایطو ته تطبیق شي، نه دا چې مستقیمه کاپي شي. د مثال په توګه، د زامبیا د کوچنیو بزګرانو د تولید د لوړولو لپاره د دولت له خوا د سبسایډیو او ټیکنالوژۍ پراخه تطبیق شوی، خو د چاپېریال، بازار، او پالیسۍ عوامل یې د دوامدارې پایلې مخه نیولې (Jayne et al., 2007; Xu et al., 2009).

په افغانستان کې، هم د داخلي څېړنو او هم د نړیوالو راپورونو اجماع دا ده چې:

Commented [A11]: (

Commented [A12]: د

ketabton.com - The Digital Library

- د بزګرانو ستونزې واقعي، ژورې، او ډېر اړخیزې دي.
- موجودې پالیسي ښځې عمومي دي او د محلي شرایطو لپاره ځانګړې حل‌لارې نه وړاندې کوي.
- د کرنیزو منابعو مدیریت، ټکنالوژي، بازار، او روزنه د تحول کلیدي برخې دي.

له همدې امله، دا څېړنه هڅه کوي چې د پل علم ولسوالی د بزګرانو حالت له نږدې وڅېړي، د دوی غږ واوري، د ستونزو ریښې ومومي، او داسې حل‌لارې وړاندیز کړي چې هم علمي بنسټ ولري، هم تطبیقي وړتیا، او هم د ځایي شرایطو سره سمون. دا څېړنه نه یوازې د یوې اکادمیکې اړتیا ځواب دی، بلکې د کرنې د پایدارې پراختیا لپاره یوه عملي هڅه هم ده، چې موخه یې د بزګرانو د ژوند د کیفیت ښه والی او د سیمه‌ییز اقتصاد پیاوړتیا ده.

داخلی څیړني

کرنه د انساني تمدن له پیل سره تړلې یوه اساسي اقتصادي، ټولنیزه او فرهنګي فعالیت ده، چې د ځمکې د کارولو له لارې د خوراکي موادو، حیواني محصولاتو، نباتاتو، او نورو اړینو موادو د تولید لپاره کارول کېږي. دا برخه نه یوازې د انسان د بقا لپاره حیاتي ده، بلکې د اقتصاد، چاپېریال، روغتیا، او ټولنیز ثبات لپاره هم مهم رول لري. د کرنې له لارې خلک خپل ورځني خوړنیز اړتیاوې پوره کوي، او د دې ترڅنګ عاید، کارموندنه او صادرات هم ورڅخه ترلاسه کېږي. **(Sharifi & (Bahrami, 2019**

په اقتصادي لحاظ، کرنه د عاید مهمه سرچینه ده، په ځانګړې توګه د پرمختیایي هېوادونو لپاره. ډېری هېوادونه خپلې صادراتي عواید له زراعتي محصولاتو څخه ترلاسه کوي. کرنه د صنعتي برخو لپاره هم اساسي خام مواد چمتو کوي، لکه د نساجی، درمل جوړونې او خوراکي موادو صنعت.

په ټولنیز لحاظ، کرنه د کلیوالو سیمو د ژوند کیفیت لوړوي، کارموندنه برابروي، او د فقر په کمولو کې مهمه ونډه لري. که کرنه پیاوړې شي، خلک له خپلو سیمو څخه نه مهاجرت کوي، او د ټولنې ثبات ټینګېږي.(فضل، ۱۳۹۵)

ketabton.com - The Digital Library

په چاپېريالي لحاظ، کرنه د ځمکو د مديريت، د اوبو د استعمال، او د طبيعي منابعو د ساتنې لپاره مهمه ده. که څه هم ناسمې کرنيزې طريقې کولی شي چاپېريال ته زيان ورسوي، خو دوامداره کرنه د اقليم د بدلون پر وړاندې د مبارزې يوه مؤثره لاره هم ده.

کرنه همدارنگه د خوراکي امنيت بنسټ جوړوي. کله چې يو هېواد پخپله خوړو کې خپلواک وي، نو له بهرنيو فشارونو او بازارونو نه هم خلاص وي. د کرونا وبا، جگړو، او اقليمي بدلونونو تجربو وښوده چې د زراعتي خودکفايت له درکه، هېوادونه کولی شي د بحرانونو پر مهال خپل خلک خوندي وساتي.(دعوت يار، ۱۳۹۶)

په ټوله کې، کرنه د انسان ژوند، پرمختگ او بقا لپاره يو نه‌جلا کېدونکی سکتور دی، چې پانگونه او پاملرنه ورته، د ملتونو د پرمختگ بنسټ گڼل کېږي.

گرچه، اتکا په ټولو کرنيزو عملياتو په عمومي ډول په ټکنالوجی د توليداتو دزياتوالی لپاره مخصوصا داهلی انواعولپاره په عين ځمکه کی په کار وړل شوی. بوټی، معمولا دخړوبونی مختلفو ډولونو ته اړتيا لری، که څه هم داسی نور ميتودونه لکه د Dry land Farming (دکمو اوبو کر)، اود کليو رمی په څرځايونو (Range Lands)کی چی تراوسه د څارويو(غواگانو،وريو او داسی نورو) دساتلو لپاره مناسب ځای دی. په انکشافی دنيا کی، صنعتی کرنه دښه مونوکلچر په وسيله دننی ورځی دکرنی د مدرنو سيستمونو يو غالب سيستم بلل شوی دی، که څه هم د استمراری کر لپار پرمختلونکی حمايه) لکهPermaculture (کرنيزه پراختيا په ايکولوجيکی سيستم کی) يا عضوی کرنه (شته ده. **(فضل، ۱۳۹۵)**

ترصنعتی انقلابه پوری، د انسانانودنفوس يو زيات شمير خلك په کرنه کی په مزدورکاری بوخت ول. مخکنی صنعتی کرنه د ورځنی ژوند د تيرولو دکرنی په شان وه چی دهقانانو به خواړه خپل دورځنی ژوند دتيرولو لپاره تيارول نه دتجارت لپاره. په کرنيزو عملياتو کی يو دپام وړ تغير په تيره يوه پيړی کی دټکنالوجی نه په استفادی اود جهانيزو مارکيټونو دانکشاف په اساس رامنځ ته شوی. چی دا په کرنيزو ټکتيکونوکی د ټکنالوجی د انکشاف باعث شوی لکه د Haber-Bosch ميتود دامونيم نايتريت دترکيب لپاره، چی دغذايی موادو د دوران لپاره صنعتی عمليات جوړوی، سره له کرنيز تناوبه اودکمی حيوانی سری په استعمال سره. ننی اگرانومی، دبوټو نسلگيری، کرنيز کيمياوی مواد (فنجی مړه کوونکی او کيمياوی سری)، او دټکنالوجی انکشاف په چټکتيا سره زمونږ دغذايی موادو توليد زياتوی خو په عين وخت کی د انسانانو په صحت باندی منفی اغيزی اوپه پراخه ډول

ketabton.com - The Digital Library

په چاپیریال دناوړه اغیزو باعث کیږی. همدارنگه دحیواناتو په روزنه کی انتخابی نسلگیری او د عصری عملیاتو نه په استفاده زمونږ دغوښی په تولیداتو کی زیاتوالی را وستلای شو خو دڅارویو په رفاهیت اود اتیبیوتیکو، وده ایزو هارمونونو، او نورو کیمیاوی مواد چی په عمومی ډول دغوښی په صنعتی تولید کی په کار وړل کیږی ناوړه اغیزی درلودای شی. په جنټیکی ډول اصلاح شوی ژوی د کرنیزو تولیداتو یو زیاتویدونکی او مهم عامل بلل کیږی، که څه هم دا پا ډیرو هیوادونو کی منع شوی. دکرنیزو غذایی موادو تولید او داوبو منجمنت نن ورځ ددنیا یو له مهمو موضوعاتو څخه شمیرل کیږی چی دخلکو دپام وړ پاملرنه یی ځانته جلب کړی او باعث د زیاتو مناظرو اودنورو موضوعاتو دمنځ ته راتگ په نړیواله کچه شوی دی. دپام وړ تنزل دخاوری په ښیرازتیا او داوبو دمنابعو، په شمول د تنزل داوبو په ځمکنیو زیرمو کی دتیرو څو لسیزو له مشکلاتو څخه شمیرل کیږی. او د ځمکی دکری د گرمیدو اثر په کرنه او دکرنی اثر دځمکی د کری په گرمیدو لاتر اوسه سم ندی جوت شوی. عمده کرنیز تولیدات په عمومی ډول دغذایی موادو، فایبر، سوند موادو، او خامو موادو گروپونو کی ویشلای شو. مخصوص غذایی مواد لکه دانی(حبوبات،غلی)، سابه، میوی، غوړی، غوښه، مساله جات او داسی نور. فایبر شامل ده پختی، وړی، کنف، وریښم، اوکتان. خام مواد شامل د لرگینو تختواو بانکس. او داسی نور مهم مواد چی د بوټو په وسیله تو لیدیږی عبارت دی له کنډ، رنگ، درمل، عطر او هغه د سوند مواد چی دعضوی موادو څخه لاسته راځی او زینتی تولیدات لکه پری شوی گلان او د بزغلیو بوټی. د دنیا یو په دریمه برخه کارکونکی په کرنه بوخت دی، چی دخدمتونو دسکتور نه وروسته دویم سکتور راځی دډیرو کارکوونکو ددرلودلو پر اساس، که څه هم دکرنیزو چارو کارکوونکو شمیرپه پرمختللیو هیوادونو کی په تیرو څو سلیزو کی په زیاته کچه لږ شوی دی.(دعوت یار، ۱۳۹۶)

کرنه د افغانستان د جغرافیایی جوړښت له امله یو خاص اقتصادي ارزښت لري. په افغانستان کې کابو ۷۵ تر۸۵ سلنه خلك په کرنه بوخت دی. نو ددی له امله د افغانستان په ملی اقتصاد کې ستر رول لوبوی. د کرنی رول په ملی اقتصاد کې یو د هغه عایداتی او تمویلی منابعو څخه دی، چې د افغانستان هغه خلك چې په کلیو او بانډو کې ژوند کوي خپل وخت ورباندې تیروي او هوسا ژوند کوي کرنه په افغانستان کې په بیلا بیلو برخه وېشل شوې ده، مهمې برخې یې په لاندی ډول دی. (اکبری، ۱۳۹۶)

1. مالداري
2. دغواگانو روزنه
3. د بزو روزنه

ketabton.com - The Digital Library

4. بڼوالي
5. د پسونو ساتنه
6. د باروړونکو حیواناتو روزنه
7. د میوو روزنه
8. د سبزیجاتو تولید
9. د غله جاتو تولید
10. ځنګلونه

کرنه د افغانستان د اقتصاد ملا تیر ګڼل کېږي، او ډېر شمېر هېوادوال په مستقیم یا غیر مستقیم ډول له دې سکتور سره تړلي دي. د هېواد د ګڼو سیمو په څېر، لوګر ولایت، په ځانګړي ډول برکی برک ولسوالی، هم یو له هغو سیمو څخه ده چې ډېری خلک یې د کرنې له لارې خپل ورځنی ژوند تأمینوي.

خو له بده مرغه، د دې ولایت بزګران د ګڼو ستونزو سره لاس و ګرېوان دي؛ لکه د اوبو کموالی، د کرنیزو وسایلو نشتوالی، بازار ته نه‌لاس‌رسی، او د دولت د کافي پاملرنې نشتون. دا ستونزې نه یوازې د بزګرانو د عوایدو کچه راکوي، بلکې د ټولنې اقتصادي ثبات ته هم زیان رسوي. (اکبری، ۱۳۹۶)

د دې اړتیا له مخې، د یادو ستونزو د دقیقې څېړنې او د مؤثر حل لارې موندلو لپاره دا موضوع د تحقیق لپاره غوره شوې ده. له بله پلوه، دا موضوع د پوهنتون له خوا هم د زده‌کړیزې څېړنې لپاره ټاکل شوې، څو د عملي زده‌کړو ترڅنګ، یوه واقعي ټولنیزه اړتیا هم پوره شي.

دغه څېړنه هڅه کوي تر څو د بزګرانو اصلي ستونزې تشخیص کړي، د هغوی غږ واوري، او علمي، عملي او واقعي حل‌لارې وړاندیز کړي چې د زراعتي تولید زیاتوالی، اقتصادي ثبات، او د کرنیزې ټولنې هوساینه پکې تضمین شي. (اکبری، ۱۳۹۶)

قمی، شعبان علی (۱۳۸۷ هـ ش) د کرنې لپاره د اوبو پېژندنه او مدریت تر عنوان لاندې یوه بله څېړنه تر سره شوې ده په نوموړې څېړنه کې له کتابتوني روش څخه ګټه اخیستل شوې ده، او پایه یې داسې بیان کړې. پرته له اوبو نباتاتو پالل یو ناممکن کار دی او اوبه د زراعت او ژوند یو اصل دی نو ددې لپاره چې د اوبو له کمبود سره مخامخ نه شو اوبه باید مدریت شي نوموړې د اوبو مدریت په دوو برخو ویشلی د ځمکې په سر د روانو اوبو مدریت او له ځمکې لاندې اوبو مدریت

ketabton.com - The Digital Library

هغه په خپله څېړنه کې واضح کړې چې که چېرې مو اوبه ښې مدیریت کړو نو کولای شو چې په حالت کې له پایدارې کرنې څخه برحمن شو. (قمی، ۱۳۸۷)

مشعل، عبدالأحد (۱۳۹۲ هـ ش) په افغانستان کې د زراعت په وړاندې د شته شتونزو مطالعه تر عنوان لاندې یوه څېړنه تر سره کړې چې د څېړنې په ترتیب کې یې کتابتوني روش څخه استفاده کړې ده. او په پایله کې یې په افغانستان کې د زراعت په وړاندې شته ستونزې، ناامني، وچکالي، له بزګرانو سره د کاپې پوهې نه شتون او زراعتي سکتور ته د دولت نه پاملرنه بللې.(مشعل، ۱۳۹۲)

خالخیلی، طاهر عزیزیو همکاران، (۱۳۹۵) هـ ش د بزګرانو جوړول له اقلیمي مشکلاتو سره په نومړې څېړنې په ترتیب کې له کتابتوني روش څخه ګټه اخیستل شوې ده او پایلې یې داسې بیانوي چې بزګران باید داسې و روزل شي چې له هر ډول سختو اقلیمي شرایطو سره سره بیا هم بزګری ته دوام ورکړای شي.(خال خیلی، ۱۳۹۵)

عزیزی، محمد (۱۳۹۸) د افغانستان زراعت له کومو ستونزو سره مخ دی تر عنوان لاندې یوه لنډه مقاله لیکلې نوموړې د دولت له لورې د افغانستان زراعت نه پاملرنه، په دوامداره توګه د دولتونو رنګېدل، جګړې دوامداره وچکالی او د مسلکي بزګرانو نه شتون هغه ستونزې بللې چې د افغانستان زراعت ورسره مخ دی.(عزیزی، ۱۳۹۸)

په ټولنیز لحاظ، د سیدآباد ولسوالی وګړي د تعلیم او روزنې په برخه کې له ګڼو ستونزو سره مخ دي. ښوونځیو او تعلیمي ادارو ته د لاسرسي محدودیت، د ښوونکو د مسلکي پرمختګ نشتوالی، او د تعلیمي موادو کموالی د دې ولسوالۍ د تعلیمي سیستم پر وړاندې مهمې ننګونې دي. همدارنګه، د روغتیایي خدمتونو کموالی او د صحي کلینیکونو نشتوالی د خلکو د روغتیا په برخه کې جدي ستونزې رامنځته کړي دي.د سیدآباد ولسوالی امنیتي وضعیت هم د دې سیمې د خلکو پر ژوند او فعالیتونو منفي اغیز کړی دی. د وسله والو ډلو فعالیتونه او نښتې د بزګرانو او عامو خلکو ژوند له خطر سره مخامخ کړی، چې د کرهنې او اقتصادي پرمختګ په وړاندې خنډ ګرځېدلی دی. د سیمې خلک د امنیتي وضعیت د ښه کولو او د سولې د ټینګښت لپاره د دولت او نړیوالو مرستندویو ادارو څخه د لا زیاتو هڅو غوښتنه کوي.په ټوله کې، د سیدآباد ولسوالی یوه مهمه او استراتیژیکه برخه ده چې د خپلو طبیعي منابعو، زراعتي ظرفیتونو، او ستراتیژیک موقعیت له امله ځانګړې پاملرنه او ملاتړ ته اړتیا لري. د بزګرانو اقتصادي ستونزې، د ټولنیزو خدماتو کموالی، او امنیتي ننګونې د دې ولسوالۍ د پرمختګ په وړاندې عمده خنډونه دي چې باید د ګډو هڅو او پراختیایي پروژو له لارې حل شي. (امینی . ۱۳۸۸)

Commented [A13]: د

ketabton.com - The Digital Library

د لوګر ولایت مرکز پل علم په اړه د بزګرانو د ستونزو په اړه د تیرو څیړنو کتنه د دې تحقیق لپاره مهمه ده، ځکه چې دا به د موجوده معلوماتو او نظریاتو په رڼا کې د نوې څیړنې اړتیاوې او خنډونه روښانه کړي. په دې برخه کې، څو مهمې څیړنې ترسره شوې، چې د بزګرانو د وضعیت او ستونزو په اړه معلومات وړاندې کوي، مګر د برکی برک ولسوالی په ځانګړې توګه د دې څیړنو په کچه کمزوری پاتې شوې ده.

یو له مهمو څیړنو څخه د افغانستان په مختلفو ولایتونو کې د زراعت او بزګرانو د وضعیت په اړه ترسره شوې څیړنې دي. دا څیړنې د بزګرانو د عاید، د محصولاتو د بیو نوسان، او د بازارونو ته د لاسرسي په اړه معلومات وړاندې کوي. په دې څیړنو کې، د بزګرانو د ستونزو په اړه د عامه نظر او د هغوی د تجربو په اړه معلومات راټول شوي، چې د بزګرانو د ژوند کیفیت او د زراعت د پرمختګ لپاره مهم دي.

بله مهمه څیړنه د افغانستان د زراعت وزارت لخوا ترسره شوې، چې د بزګرانو د ملاتړ او د زراعت د پرمختګ لپاره د پروژو په اړه معلومات وړاندې کوي. په دې څیړنه کې، د بزګرانو د اړتیاوو او د خدماتو د نشتوالي په اړه معلومات شامل دي، مګر د برکی برک ولسوالی په ځانګړې توګه د دې څیړنې په کچه کمزوری پاتې شوې ده(IFPRI, 2020)

سربیره پر دې، ځینې څیړنې د اقلیم بدلون او د زراعت په برخه کې د هغې اغیزو په اړه ترسره شوي، چې د بزګرانو د عاید او د محصولاتو د تولید په اړه مهم معلومات وړاندې کوي. دا څیړنې د بزګرانو د ستونزو په اړه د پوهیدو لپاره مهمې دي، مګر د برکی برک ولسوالی په ځانګړې توګه د دې څیړنو په کچه کمزوری پاتې شوې ده.

په ټوله کې، د تیرو آثارو کتنه ښیي چې د بزګرانو د ستونزو په اړه د موجوده معلوماتو کچه کمه ده، په ځانګړې توګه د برکی برک ولسوالی په اړه. د دې تحقیق اړتیا په دې کې ده چې د بزګرانو د وضعیت او ستونزو په اړه دقیق او جامع معلومات راټول کړي، چې د موجوده څیړنو د خنډونو او کمزوریو په رڼا کې د بزګرانو د ژوند کیفیت او د زراعت د پرمختګ لپاره نوې لارې چارې وړاندې کړي. دا تحقیق به د بزګرانو د ستونزو په اړه د پوهیدو او د هغوی د وضعیت د ښه کولو لپاره یوه مهمه وسیله وي.

1 . د افغانستان د کرنې وزارت

د افغانستان د کرنې وزارت په خپل کلني راپور کې د لوګر ولایت د کرنیز سکتور

ketabton.com - The Digital Library

ارزونه کړې ده. دا راپور د زراعت د وضعیت تشریح کوي او پر هغو اساسي اړتیاوو
تمرکز کوي چې بزگران ورسره مخ دي، لکه د اوبو رسولو سیستم، د ځمکو مدیریت،
او د بنسټیزو خدماتو نشتوالی.
راپور څرگندوي چې د لوگر بزگران د زراعت په برخه کې له جدي ننگونو سره مخ
دي. د کرنیزو اوبو د کمښت ترڅنگ، د کرنیزو خدماتو کمښت او د زیربناوو نه‌شتوالی
د تولید پر ظرفیت ژور اغېز کړی. د ځمکو خوندیتوب، د تخنیکي مرستو نشت، او د
فارمونو لپاره د اړینو سرچینو نه‌شت، دا ټول هغه ستونزې دي چې د بزگر د عاید،
تولید، او ثبات پر وړاندې خنډ گرځي.
راپور ښیي چې د زراعت د پرمختگ لپاره باید د اوبو مدیریت، د ځمکو ارزونه، او
کرنیزو خدماتو پیاوړتیا ته لومړیتوب ورکړي. (کرنی وزارت، ۲۰۱۹)

2 . نړیوال بانک

نړیوال بانک د لوگر ولایت کرنیز سکتور د یو لړ بنسټیزو اقتصادي ستونزو له اړخه
ارزولی دی. دا راپور د زراعت په برخه کې د اوبو کمښت، د عصري ټکنالوژۍ نشت،
او د بازار موندنې محدود امکانات په گوته کوي.
راپور د هغو اصلاحاتو اړتیا مطرح کوي چې د کرنیزو تولیداتو زیاتوالي ته لاره
هواروي. د سیاست جوړونې اړخ ته په کتو، نړیوال بانک وړاندیز کوي چې د اوبو
زیرمو عصري مدیریت، د کرنیزو ماشینونو معرفي، او د بازارونو سره اړیکې پراخول
باید د اولویتونو برخه وي.
راپور نتیجه‌گیري کوي چې د کرنې عصري کول او د تولیدي چینو پیاوړتیا به د بزگرانو
عاید لوړ کړي او د کرنیزو ستونزو حل ته عملي بنسټونه کېږدي (World Bank,
2020).

3 . د احصایې اداره

د افغانستان د احصایې ادارې راپور د لوگر ولایت کرنیز وضعیت د احصایوي تحلیل له
لارې ارزولی دی. راپور د بزگرانو د عاید، د زراعت پراخوالی، او د دولتي مرستو پر
کمښت تمرکز کوي.
راپور څرگندوي چې د بزگرانو عاید کم، اقتصادي فشارونه ډېر، او د زراعتي خدمتونو

ketabton.com - The Digital Library

رسېدنه محدوده ده. احصايوي شواهد ښيي چې ډېری بزګران د لوړې بې‌ثباتۍ له امله نشي کولی د خپلو فارمونو پراخوالی یا اصلاحات رامنځته کړي.
د احصایوي تحلیل له مخې، د دولتي پانګونې زیاتوالی او د کرنیزو خدماتو پراخول د بزګرانو د عوایدو او زراعت د کیفیت د لوړوالي لپاره ضروري دي (Central Statistics Organization of Afghanistan, 2018).

4. UNDP (2021)

د ملګرو ملتونو د پراختیايي پروګرام (UNDP) راپور د لوګر ولایت د کرنیزو فعالیتونو دوامداره پراختیا ته تمرکز کړی دی. پکې د بزګرانو د روزنې، بازار ته لاسرسي، او د نوې ټکنالوژۍ معرفي مهم اړخونه تشریح شوي.
راپور وړاندیز کوي چې د پایدارې کرنې لپاره باید بزګران روزل شي، بازار ته د لاسرسي اسانتیاوې برابرې شي، او نوې کرنیزې تخنیکونه معرفي شي. د انساني پانګې تقویه او د ټولنیزو شبکو پراخوالی د دوامدار زراعت لپاره مهم عناصر ګڼل شوي دي.
UNDPنتیجه اخلي چې د زراعت دوامدار پرمختګ یوازې د فزیکي وسایلو په برابرولو نه‌دی ممکن، بلکې د بشري ظرفیتونو روزنه او ملاتړ ورته حیاتي دی (UNDP, 2021).

5. FAO (2020)

د خوراک او کرنې سازمان (FAO) راپور د لوګر ولایت د کرنیزو ستونزو بنسټیز تحلیل وړاندې کوي. پکې د اوبو کمښت، د کرنیزو ځمکو نه‌اصلاح، او د تولیدي سیستمونو کمزورتیا بیان شوې ده.
راپور ټینګار کوي چې که چیرې د اوبو رسولو سیستمونه عصري نه‌شي، نو بزګران به د حاصلخېزو ځمکو کارولو نه بې‌برخې وي. د کرنیزو سیستمونو د نشت له امله، بزګران نه شي کولی خپل تولید زیات کړي یا بازار ته غوره محصولات وړاندې کړي.
د FAO ارزونه ښیي چې د اوبو کمښت حل، د کرنیزو سیستمونو تقویه، او د ځمکو مؤثره اداره د کرنې د دوام لپاره ضروري ده.(FAO, 2020)

6. IFPRI (2020)

د نړیوالې کرنیزې پالیسۍ د څېړنیز انسټیټیوټ (IFPRI) راپور د بازارونو ته د لاسرسي

ketabton.com - The Digital Library

او د اقتصادي نښلښت موضوع ارزوي. راپور د تولید او عاید تر منځ مستقیمه اړیکه څېړي.
راپور څرګندوي چې د بازار نشتون بزګران له اقتصادي سیستم څخه ایزولي کړي دي. که بزګران ونه شي کولای خپل محصولات وپلوري، نه‌یوازې عاید له لاسه ورکوي، بلکې د تولید لپاره لګښتونه هم نه شي برابرولی.
راپور وړاندیز کوي چې د بزګرانو لپاره باید بازارموندنې اسانتیاوې رامنځته شي، تعاوني ټولنې جوړې شي، او د بازار تر منځ واټنونه راکم شي.(IFPRI, 2020)

7 . شریفي او بهرامي

د شریفي او بهرامي څېړنه د حکومتي مرستو نشتوالي او د بزګرانو له اقتصادي فشار سره مستقیم تړاو لري. دوی ارزوي چې د دولتي پالیسی ضعف د بزګرانو اقتصادي فعالیتونه اغېزمن کړي دي.
څېړنه څرګندوي چې د روزنیزو پروګرامونو نه‌شتوالی، د کرنیزو پورونو نه‌رسېدل، او د تخنیکي ملاتړ کمښت د بزګرانو د تولید ظرفیت محدود کړی دی. حکومتي بې‌پامي، بزګران له بازار، روزنې او مالي منابعو څخه لرې ساتلي دي.
څېړنه پای ته رسېږي چې د بزګرانو ملاتړ لپاره باید یو جامع، منظم، او پیاوړی میکانیزم جوړ شي، چې د دولت له خوا عملي شي.(Sharifi & Bahrami, 2019)

خارجی څیړنی

په پاکستان کې د کروندګرو ټولنیزې اقتصادي ستونزې: د سوکر ولسوالی مرکز تالقه پنجو اکیل

پاکستان یو کرنیز هیواد دی او کرنه د هیواد د ملا تیر دی. دا د ناخالص کورني تولید (GDP)٪۲۹ جوړوي. د کاري ځواک ٪۵۵ ته کار برابروي او د نفوس ٪۷۰ په مستقیم یا غیر مستقیم ډول ملاتړ کوي. د کرنیزو خامو موادو او د کرنیزو صنعتونو څخه د تولید شویو توکو د صادراتو څخه د بهرنیو اسعارو عاید کې د هغې ونډه ٪۸۰ ده. د مختلفو استوایي څخه تر نیمه استوایي او وچو اقلیمي شرایطو سره ښه تطابق لري. د پراخو ځمکو ساحې شتون لري، چې د هیواد د ټولو ځمکو نږدې ٪۵۰ اټکل کیږي. پنو اکیل په سند کې ښه اوبه شوي سیمې دي، چیرې چې وریجې، غنم، غالب

ketabton.com - The Digital Library

فصلونه دي. د دې ولسوالۍ د بزګرانو د ټولنيز اقتصادي وضعيت په اړه څېړنه د کرنې په برخه کې د بزګرانو د موجوده موقعيت په اړه د تمرکز کولو لپاره د اصلي هدف سره ترسره شوې. (Wassan, Dost. 2012)

د زامبيا د کانونو په يوه ولسوالۍ کې د کوچنيو بزګرانو لپاره موسمي ننګونې او فرصتونه

د جنوبي افريقا هيواد زامبيا د مسو د لويو زيرمو لپاره مشهور دی. په ۱۹۶۴ کال کې له بريتانيا څخه د خپلواکۍ ترلاسه کولو وروسته، دغه هيواد د مسو د کرايې له لارې تمويل شوي سوسياليستي پراختيايي اجنډا باندې کار پيل کړ. حکومت د کرنې لوړې مداخلې پاليسۍ جوړې او پلي کړې چې موخه يې د کوچنيو بزګرانو د توليد زياتول، او همدارنګه د دوی د پلور او کرنيزو عايداتو زياتول وو. په کرنيز سکتور کې دولتي مداخلې تر ډېره په جوارو (زی ميس) متمرکزې وې او د جوارو د تخم او معدني سرې لپاره د توليدونکو سبسايډي چمتو کول؛ د ځمکې لاندې د فرش نرخونو ټاکل، او د جوارو د غلو بازار موندنه شامله وه.

د ۱۹۷۰ لسيزې په نيمايي کې، په نړيوال بازار کې د مسو بيه راټيټه شوه. په ورته موده کې، د نړيوال بازار کې د تيلو بيه څلور چنده شوه. د ۱۹۷۴ او ۱۹۸۵ کلونو ترمنځ، د ناخالص کورني توليد (GDP) د ودې کچه په اوسط ډول يوازې په کال کې ٪۱ وه، کوم چې د نفوس د ودې کچه ٪۳،۳ څخه ډېره ټيټه وه (ساسا، ۱۹۹۶). زامبيا له اقتصادي رکود سره مخ شوه چې دولت هڅه وکړه چې د نړيوالو پور ورکوونکو څخه په پراخه کچه پور اخيستلو سره جبران کړي، مګر يوازې يې هيواد د پور بحران ته د اړولو لپاره کار وکړ. د څو غلطو پيلونو وروسته، دولت بالاخره په ۱۹۸۹ کال کې د نړيوال وجهي صندوق د جوړښتي سمون پروګرام (SAP) پلي کولو موافقه وکړه. SAP د آزاد بازار اقتصاد د نوي ليبرال اصولو پر بنسټ ولاړ و او له همدې امله يې د کرنيزو سبسايډيو لرې کولو او د ملي پاراستيټل شرکتونو خصوصي کولو غوښتنه وکړه.(Umar,2016)

د کانونو د پاراستيټلونو خصوصي کول د کان کارګرانو د ګوښه کولو او د ډېری سوداګريزو شرکتونو د سقوط لامل شول چې د کانونو فعاليتونو پورې تړلي وو. هغه سيمه چې تر ټولو ډېر ځپل شوې د زامبيا د کاپر بيلټ ولايت و، چې سيمه ايز اقتصاد يې د کانونو په اقتصادي روغتيا پورې تړلی و. د زرګونو دندو له لاسه ورکولو سره، د کاپر بيلټ ولايت اوسيدونکي زيانمن شول. فقر زيات شو ځکه چې کورنيو خپل ثابت عايد له لاسه ورکړ، او د کرنې سبسايډيو ناڅاپي لرې کولو له امله د

Commented [A15]: باشد

ketabton.com - The Digital Library

کوچنیو بزګرانو تولید په ډراماتیک ډول کم شو. د زامبیا د سړي سر ناخالص تولید د ۱۹۹۱ او ۱۹۹۵کلونو ترمنځ له ٪۲۰ څخه ډیر کم شو (IMF، ۱۹۹۹). د SAP د منفي اغیزو د کمولو لپاره، ډیری مداخلې پلان شوې وې او موخه یې د کانونو څخه د کرنې سکتور ته د تنوع راوستل وو. دا تصور شوی و چې د کوچنیو بزګرانو سره مرسته کول - چې اوس د کانونو پخواني کارګران او د دوی کورنۍ پکې شاملې دي د دوی د تولید ښه کولو لپاره، دوی کولی شي د کورنۍ د خوړو ناامني او فقر کم کړي؛ او همدارنګه د مسو د کانونو د ناڅاپي بدلونونو په وړاندې د مسو بیلټ اقتصاد لړ زیانمنونکی کړي.(Umar,2016)

په دې توګه د کوچنیو بزګرانو کرنه د ډیری پرمختیایي لوبغاړو لپاره مرکزي نقطه شوه چې مختلف ستراتیژیانې او طریقې یې کارولې مګر ټول ورته اهداف لري. ډیری طریقې د عصري کرنیزو ټیکنالوژیو د زیاتوالي له لارې د کوچنیو بزګرانو د کرنې تولید او تولید ښه کولو باندې تمرکز درلود. دولت د هیواد په کچه د سبسایډي پروګرام له لارې چې د بزګرانو د داخلې ملاتړ پروګرام (FISP) په نوم پیژندل کیږي، کوچني بزګرانو ته د هایبرډ جوارو تخم او معدني سرې چمتو کولو باندې تمرکز وکړ. هغه کوچني بزګران چې د FISP څخه ګټه پورته کوله د ۲۰۰کیلوګرامه معدني سرې او ۱۰کیلوګرامه هایبرډ جوارو تخم بسته ترلاسه کړه. دا د نیم هکتار لپاره کافي ده او تمه کیږي چې د جوارو حاصلات به ۳ ټنه هکتاره وي. د FISP په اړه عامه لګښتونه لوی دي. په ۲۰۰۷کال کې، FISP د کرنې لپاره د ټول عامه بودیجې له ۳۵ څخه تر ٪۶۰ پورې حساب درلود (Xu et al., 2009). Jayne et al. (۲۰۰۷: ٦) په ۲۰۰۴ او ۲۰۰۵ کې د FISP په اړه د کرنې وزارت د لګښتونو په ترتیب سره د ٦۳ او ٪۸۰ارقام راپور کړل.(Umar,2016)

د کوچنیو بزګرانو د کرنې سکتور باندې د پام وړ سرچینې او هڅې د دې د تولید ښه کولو او په ورته وخت کې د کورنیو د خوړو ناامني او غربت کمولو لپاره لګول شوي دي. دا سرچینې او هڅې په هغو مداخلو باندې لګول شوي چې د کرنې ټیکنالوژیو ته د کوچنیو بزګرانو د لاسرسي ښه کولو باندې تمرکز کوي، پداسې حال کې چې FISP د دولت لخوا د جوارو د پیرودلو له لارې کوچني بزګران بازارونو سره هم نښلوي. سره له دې ټولو هڅو، د کوچنیو بزګرانو تولید ټیټ پاتې دی (سکاټ، ۲۰۱۱؛ نګولیکا، ۲۰۱۴) او د دوی د بې وزلۍ کچه لوړه پاتې ده (جین او نور، ۲۰۱۱). د کرنیزو ټیکنالوژیو د منلو ټیټه کچه چې ټیکنوکراتان یې د کرنیزو محصولاتو د زیاتوالي وړتیا په توګه ملاتړ کوي داسې ښکاري چې د کوچنیو بزګرانو کورنیو د ټیټ تولید منځګړیتوب کولو

ketabton.com - The Digital Library

فکتورونو پیچلتیا ته اشاره کوي. د کرنیزو محصولاتو د ښه والي لپاره د ټیکنالوژۍ متمرکزې طریقې سیمه ایز کوچني چاپیریالونه او پراخه جوړښتي ننګونې له پامه غورځوي چې د کوچنیو بزګرانو چاپیریال مشخص کوي.(Umar,2016)

لنډیز

د بزګرانو د ستونزو او د کرنې د سکتور د پرمختګ په اړه د تیرو څېړنو ارزونه د دې څېړنې لپاره حیاتي ارزښت لري، ځکه چې د پخوانیو علمي هڅو له تحلیل څخه دا روښانه کېږي چې څه ډول کارونه تر دې دمه شوي او کومو برخو ته لا هم پوره پاملرنه نه ده شوې. په افغانستان کې، ګڼو داخلي او نړیوالو ادارو د زراعت پر وضعیت، د بزګرانو پر ستونزو، او د اقلیم د بدلون پر اغېزو تحقیق کړی، خو دا څېړنې عموماً ملي یا ولایتي بڼه لري، او د لوګر ولایت، په ځانګړي ډول د پل علم ، د بزګرانو د ژوند، عوایدو، او واقعي تجربو ژوره څېړنه نه ده شوې.
د افغانستان د کرنې وزارت، نړیوال بانک، FAO، UNDP، او IFPRI لخوا چمتو شوي راپورونه د اوبو کمښت، د بازار لاسرسي، او د خدماتو نشتوالی د اصلي ستونزو په توګه ښیي، خو د پل علم د بزګرانو محلي ځانګړتیاوې، اړتیاوې او چلند یې تفصیل نه لري. همداراز، د شریفي او بهرامي (۲۰۱۹) څېړنه د حکومتي ملاتړ نشتوالي ته اشاره کوي، خو دا هم محدود تحلیلي رنځور لري.
بهرنۍ څېړنې، لکه د پاکستان، زامبیا او نورو هېوادونو مطالعات، د اقلیمي بدلون، حکومتي پالیسۍ، او اقتصادي فشارونو پر اغېزو تمرکز کوي. د دغو څېړنو ارزښت دا دی چې د کروندګرو ستونزې نړیوالې دي، خو د افغانستان ځانګړي شرایط—له جګړو، فقر، اقلیمي بدلون، او کمزوري ادارې سره—لا هم د ځانکړې څېړنې غوښتنه کوي.
په ټوله کې، د تیرو اثارو ارزونه دا څرګندوي چې د پل علم د بزګرانو ستونزې له یو خوا د داخلي منابعو له خوا سطحي او احصایه‌محورې څېړل شوې دي، او له بلې خوا نړیوالې تجربې که څه هم الهام‌بخښونکي دي، خو زموږ له محلي شرایطو سره سم تطبیقي څېړنه نه وړاندې کوي.
همدا تشه د دې څېړنې اساسي اړتیا ده :دا تحقیق هڅه کوي چې د پل علم د بزګرانو واقعي حالت له نږدې وارزوي، له بزګرانو سره مستقیم تماس ونیسي، د دوی غږ واوري، او داسې حل‌لارې وړاندې کړي چې علمي، عملي او د ځایي شرایطو مطابق وي.

ketabton.com - The Digital Library

ketabton.com - The Digital Library

دریم څپرکی

د څېړنې میتودلوژي

د کرنې سکتور د افغانستان د اقتصاد بنسټ جوړوي او د میلیونونو وګړو د ژوند اصلي سرچینه ګڼل کېږي. په ځانګړې توګه، لوګر ولایت، چې د طبیعي سرچینو، حاصلخېزو ځمکو او سیندونو له برکته یو مهم کرنیز مرکز بلل کېږي، لا هم د بزګرانو د اقتصادي پرمختګ او تولیدي ظرفیتونو له بېلابېلو ننګونو سره مخ دی. دغه څېړنه، چې د لوګر ولایت مرکز پل علم ته ځانګړې شوې، هڅه کوي د بزګرانو واقعي وضعیت، ستونزې، او اړتیاوې له علمي نظره وڅېړي او د عملي حللارو لپاره بنسټیز معلومات وړاندې کړي.

څېړنه د توصیفي (Descriptive) او تشریحي (Explanatory) میتودونو پر بنسټ ولاړه ده، تر څو د بزګرانو اقتصادي، تخنیکي او ټولنیزې ستونزې تشریح او تحلیل کړي. د معلوماتو راټولولو لپاره، د کمي او کیفي میتودونو یو ترکیب کارول شوی؛ چې پکې له پوښتنلیکونو، نیمه جوړښتي مرکو، او ساحوي مشاهداتو څخه استفاده شوې. دا ترکیبي میتود، څېړنې ته هم عددي شواهد او هم د ګډونوالو شخصي تجربې او لیدلوري وړاندې کوي، چې له امله یې څېړنه هممهاله دقیق، ژور او ژوندی انځور وړاندې کوي.

د تحقیق جغرافیایي تمرکز، پل علم ښار دی، چې د لوګر ولایت د کرنیزو چارو د زړه حیثیت لري. دا ښار له ګڼو طبیعي او اقتصادي امتیازونو سره سره، د اوبو، وسایلو، بازارموندنې او دولتي ملاتړ په برخه کې د نیمګړتیاوو له امله د بزګرانو د ودې مخه نیولې ده. د څېړنې لپاره ټاکل شوي اقتصادي شاخصونه – لکه عاید، تولید، بازار ته لاسرسی، اوبو او وسایلو شتون، او ملاتړ – د بزګرانو د وضعیت د ژورې ارزونې لپاره د تحلیل واحدونه جوړوي.

د راټول شوو معلوماتو تحلیل د احصایوي او موضوعي میتودونو له لارې شوی، چې پکې د میانه، فیصدي، انحراف معیار، او موضوعمحور تحلیل شامل دي. دا کار څېړنه د اعتبار، شفافیت او استناد وړتیا له پلوه پیاوړې کوي. له بل پلوه، څېړنه د اخلاقي اصولو بشپړ مراعت تضمینوي – د ګډونوالو رضایت اخیستل شوی، شخصي محرمیت ته درناوی شوی، او فرهنګي حساسیتونه په پام کې نیول شوي دي.

ketabton.com - The Digital Library

په پای کې، دا څېړنه نه یوازې د پل علم د بزګرانو د ستونزو مستند انځور وړاندې کوي، بلکې د کرنې د پیاوړتیا لپاره واقعي، تطبیقي او ستراتېژیک وړاندیزونه هم مطرح کوي. دا څپرکی د څېړنې د علمي لوریو، میتودولوژۍ، ساحوي ځانګړتیاوو، او د معلوماتو د تحلیل لارې چارې معرفي کوي او د څېړنې راتلونکو فصلونو ته منظم بنسټ ږدي.

دا څېړنه د افغانستان د لوګر ولایت مرکز پل علم د بزګرانو اقتصادي وضعیت، ستونزې او اړتیاوې د توصیفي او تشریحي میتودونو په مرسته ارزوي. د څېړنې اصلي هدف د بزګرانو د ژوند واقعي حالت، د کرنې خنډونه، او د حل لارو امکانات تحلیل کول دي، څو د زراعت سکتور د پراختیا لپاره علمي او عملي وړاندیزونه وړاندې شي.

د لوګر ولایت پېژندنه

لوګر د افغانستان له مهمو مرکزي ولایتونو څخه دی، چې د هېواد په جنوب ختیځ کې موقعیت لري. دا ولایت د کابل ولایت په جنوب کې پروت دی، له ختیځ څخه له ننګرهار، له جنوب ختیځ څخه له پکتیا، له جنوب لویدیځ څخه له غزني، او له شمال څخه بیا له کابل سره ګډه پوله لري.

لوګر یو غرنی، نیمه وچ اقلیم لري، چې د تودوخې توپیر پکې ډېر وي. د ژمي موسم یې سړېږي او د واورې وربنت لري، حال دا چې د اوړي موسمونه یې ګرم او وچ وي. د باران فصل عمدتاً د پسرلي په میاشتو کې رامنځته کېږي، خو د باران اندازه محدوده ده، چې د کرنیزو فعالیتونو پر کیفیت اغېز لري.

لوګر د خپلو سیندونو له کبله هم پېژندل کېږي، چې تر ټولو مهم یې د لوګر سیند دی. دا سیند د ولایت د خاورې خړوبولو او د کرنیزو ځمکو د خړوبۍ لپاره حیاتي اهمیت لري. د لوګر ځمکې حاصلخېزې دي، او د غنمو، جوارو، کچالو، نخودو، زردالو، انارو او نورو مېوو کښت پکې کېږي.

د ولایت عمومي ساحه غرونه، دښتې او د خړوب وړ دښتې جوړوي. د برکي برک، چرخ، محمدآغه، خروار، پل علم، خروار، ازره او خوشي ولسوالۍ د لوګر مهمې ولسوالۍ دي، چې هره یوه یې ځانګړې جغرافیایي او اقلیمي ځانګړتیاوې لري.

Commented [A16]:
فصل سوم
ورش تحقیق
ل دوم با تفاوت محتوایی)
افیای نفوس اقتصادی زراعتی
میزان تولیدات محصولات
حدود نیم صفحه داشته باشد

ketabton.com - The Digital Library

لوګر د خپل جغرافیایي موقعیت له امله ستراتیژیک اهمیت لري. دا ولایت د کابل له مرکز سره نږدې پروت دی، نو له همدې امله تل د سړکونو، تګ راتګ، اقتصادي فعالیتونو او امنیتي حالاتو له پلوه خاص حساسیت لري. د کابل-غزني لویه لاره چې لوګر تېرېږي، د هېواد د جنوب ته د تګ مهمه لاره ده.

د ځمکې ارتفاع هم متفاوت ده. د لوګر د ډېری ولسوالی د سمندر له سطحې څخه ۱۸۰۰-۲۵۰۰ متره لوړوالي لري، چې دا ځانګړتیا د اقلیم د وچوالي او د نباتاتو د نوعیت ټاکلو کې رول لري.

زموږ د تاریخي هېواد افغانستان هره سیمه او برخه خپل ځانګړی لرغونتوب لري، چې د نومیالیو او مخورو مشرانو او اتلانو د مبارزې، قلم، تورې، مېړانې او ځلانده کارنامو له لارې آباده او سمسوره شوې ده.

لوګر ولایت د پلازمېنې کابل سویل ختیځ (جنوب شرق) لور ته پرته سیمه ده، چې د سویل ختیځ دروازه هم بلل کیږي. دا ولایت د کابل سویل ته په کابو (٦٥) کیلومترئ کې پروت ولایت دی، چې دپېړیو پیړیو مدنیتونو انځور او آثار یې په خپل زړه کې لا تر اوسه ژوندي ساتلي دي.

د دې ولایت په شمال کې کابل، په سوېل کې یې پکتیا، په ختیځ کې یې ننګرهار، او په لوېدیځ کې یې دمیدان وردګو ولایتونه او د غزني ولایت یوه څنډه هم پرته ده. دغه ولایت کابو (۴۵٦٨۰۰) کیلومتره مربع پراخوالی لري، چې په کې پښتانه، تاجک او هزاره وګړي مېشت دي. د دې ولایت وګړي کابو (۳۳۹۷۰۰) کسان دي.(د لوکر احصاییی ریاست، ۱۴۰۳)

لوګر په پخوانیو دورو کی د لوی غر په نامه هم یادېده. لوګر تر۱۳۴۳لمریز کاله پورې په کابل ولایت پورې اړونده سیمه وه، خو اوسمهال یو جلا ولایت دی .

د لوګر ولایت مرکز پل علم نومېږي. د اداري جوړښت پر بنسټ دا ولایت کابو ٦۵۷ کلي او شپږ ولسوالی لري چې نومونه یې په لاندې ډول دي:

محمد آغه، خرخ، خروار، برکي برک، خوشی، او ازره.

په دغه ولایت کې د ملیتي جوړښت له پلوه پښتانه، تاجک او هزاره او په پښتنو کې لاندیني قومونه ورکې استوګن دي لکه: ستانیکزي، الکوزي، سهاک، شامه خیل، ناصر، احمدزي، مسعود، وزیر، متاني او همداسې ځیني نور قومونه...

ketabton.com - The Digital Library

لوګر ولایت لکه د هیواد د زیاترو لرغونو ښارونو او سیمو غونډې هم تاریخي او لرغونې سیمې لري چې په کې د یو شمیر باستاني او تاریخي آبداتو او آثارو نښې له ورایه ښکاري، چې د دې ولایت سرشاره او بډایه تاریخي او فرهنګي شتمني ده .

په لوګر ولایت کې ګڼ شمېر تاریخي او لرغوني ځایونه او سیمې شتون لري، لکه :

څرخ: دا سیمه دلوګر په سویل کې د یوې پرتې ولسوالۍ نوم دی.له څرخ څخه کابل،غزني، ارګون او ګردیز ته لارې غزیدلي دي.

سجاوند: دغه سیمه د کابل ګردیز او غزني په منځ او د لوګر په برکي برک ولسوالۍ کې پرته ده.

خروار:

خروار د لوګر له تاریخي سیمو څخه ده او په اداری حساب اوسمهال یوه ولسوالۍ ګڼل کېږي، چې له غزني سره ګډه پوله لري.

د عېنکو مس: دا سیمه دلوګر د محمد اغې لوېدیځ ته پرته سیمه ده.

مغل خېل: دغه سیمه د لوګر د محمد اغې لودیځ لورته پرته سیمه ده.

زرغون ښار: دا سیمه د محمد اغې په لودیځ کې پرته سیمه ده.

د جمشېد تخت: دا لرغونې او تاریخي سیمه د برکي برک ولسوالۍ په سجاوند کې پرته ده

شاهي کلا: دا کلا دلوګر دمحمد آغې لودیځ لور ته پرته ده.

سلطان صیب غر: که څه هم دغه سیمه کوم تاریخي ارزښت نه لري، خو له افسانوي ارزښت څخه ډېره برخمنه ده.

سقاوې دښته: دا ستره او ارته دښته د کابل او لوګر په منځ کې پرته ده.

محمد آغه: دا سیمه د لوګر لومړنۍ ولسوالۍ ده، چې له پلازمینې کابل سره ۴۰ کیلو متره واټن لري.

برکي برک: برکي برک د لوګر یوه ولسوالۍ ده، چې د سجاوند تاریخي سیمه هم په کې پرته ده.

ketabton.com - The Digital Library

برکي راجان: دا سیمه هم یوه لرغونې سیمه ده، تاریخ یې لرغونو بودایانو ته رسیږي.

گمران: دا سیمه دلوگر د محمداغې لودیځ لور سپیدسنگ سیمې ته څېرمه پرته ده.

لوگر ولایت د یوې تاریخي سیمې په توگه په خپله غیږه کې ډېر تاریخي اثار او تاریخي سیمې لري.

د دې ولایت لرغوني سیمې د یوې لسیزې په ترڅ کې ډېرې ځپل شوي، غصب شوي او په ډېرو برخو کې یې په خپل سري توگه کیندنې ترسره شوي دي، چې دغه اثار یې خورا زیانمن کړې دي.

د لوگر سجاوند له تخت جمشید سیمې څخه دوه د سرو زرو مجسمو، چې یوه یې نارینه اوبله یې ښځینه وه، په خپل سر ان د طالبانو پر مهال کیندل شوي او پاکستان ته قاچاق شوي، چې لا یې هم د برخلیک په اړه معلومات نشته. او همداسې له مس عینک څخه ۱۵ مجسمې، چې له سرو، سپینو زرو او گچو څخه جوړې شوې وې، په ناقانونه توگه کیندل شوي دي.

که څه هم چې په عینکو کان کې اوس د تاریخي آثارو د ساتنې لپاره امنیتي ځواکونه ځای پر ځای شوي او په مسلکي ډول یې کیندنې پیل شوي، خو په ډېرو نورو سیمو کې لا هم وضعیت ښه نه دی.

لوگر په څرخ، سجاوند، خروار (کافرکوټ)، د مسو عینکو ، د جمشید تخت، زرغون ښار (خواجه صدر اولیا زیارت)، سلطان صیب غر او په سلگونه نور تاریخي ځایونه لري او په کې گڼ تاریخي اثار لري، چې تاریخي قدامت یې زرگونه کلونو ته رسیږي. د لوگر په ولایت کې علمي ، ادبي او فرهنگي سټو تل ادبي او فرهنگي فعالیتونو ته پاملرنه کړې ده او بیلابیل ادبي او فرهنگي ټولنې هم ورسره رامنځته شوې دي چې وخت نا وخته ادبي او ټولنیزې غونډې جوړوي او مشاعرې کوي. په دې ولایت کې دنورو مشاعرو ترڅنگ د سنځل گل په نامه کلنۍ مشاعره کیږي، چې پر کابل سربیره ورته له یوشمیر نورو ولایتونو هم لیکوال شاعران، او د ادب مینه وال راځي.

اوسمهال په دې ولایت کې دوه فرهنگي ټولنې فعالې دي او ورسره په یوشمیر راډیو گانو کې چې په لوگر کې فعالیت کوي، ادبي پروگرامونه هم خپرېږي.

ketabton.com - The Digital Library

د دې تر څنګ يوه جريده هم په کې چاپيږي او ورسره د ځينو نړيوالو موسسو او ادارو په مرسته د ښځو لپاره د خطاطۍ، لاسي صنايعو، رسامۍ او داسې نور کورسونه هم جوړ شوي دي.

شعر او موسيقي د هر تمدن، کلتور او ثقافت په ماڼۍ کې بنسټيزې ستنې دي، او يو له بل سره تړاو لري او يو دبل بشپړوونکي دي.

د لوګر ولايت محلي موسيقي او ټنګ ټکور لکه د نورو ولاياتو موسيقي ځانته خپلې ځانګړنې لري. د نوموتې موسيقۍ بنداروته که څه هم چې نا امنۍ اغيزمن کړي، خو لا هم په ډېرو سيمو کې تاوده دي.

په دې ولايت کې د تاريخ په اوږدو کې پېژندل شويو ټولنيزو، سياسي، علمي ادبي او فرهنګي شخصيتونو ژوند کاوه، چې د دغو نامتو ستو نومونه، کارنامې او فعاله ونډه د ټولنې د پرمختګ او پراختيا په بېلابېلو برخو کې د خورا ستاينې او درنښت وړ دي.

د دغو نومياليو ستو نومونه دا دي : غازي امين الله خان لوګرى، بايزيد روښان، مولانا محمد يعقوب څرخي، غلام حيدر خان څرخی، غلام نبی خان څرخی، محمد صديق خان څرخی، جرنيل غوث الدين خان لوګرى، علامه فيضاني بهايي جان آغا، محمدجان خان محمدآغی، او همداسې يو شمېر نور...

په دې ولايت کې يو شمير ځانګړې، ازادې او خپلواکې رسنۍ هم فعاليت کوي، چې شمير يې کابو ۱۳ رسنيو ته رسيږي.

اوس مهال په دې ولايت کې دا راديو ګانې لکه : زينت، استقلال، اتفاق، ملي پيغام، څرک، ملي راډيو او ملي تلوېزيون فعال دي. د دې تر څنګ په کې د ځوانانو غږ مجله ، د اولمپيک، او د ځوانانو د ټولنې مياشتنۍ مجله، د ستورى او ورزشکار مجلې او جريدې هم چاپيږي. لوګر ولايت د اوبو درې بندونه لري، چې نومونه يې دا دي: د خروار د اوبو بند، د خروار په ولسوالۍ کې، د ابت تک د اوبو بند، د خوشي په ولسوالي کې او د کړومبي د اوبو بند د بره کي برک په ولسوالۍ کې موقعيت لري. او که دا بندونه ورغول شي ، نو ډېرې کرنيزې ځمکې به خړوبې کړي.

لوګر ولايت يو کرنيز ولايت دى، چې ډېر خلک يې په کرنه او مالدارۍ بوخت دي، د خلکو اتيا سلنه اقتصاد په کرنې ولاړ دى. په دې ولايت کې ځمکوال او بزګر هر کال له کابو ۵۱۵۰۰ جريبه

ketabton.com - The Digital Library

اوبیزې او کابو ۳۴۳۰۰ للمي ځمکې څخه په زرګونه ټنه کرنیز حاصلات راټولوي. د دې ولایت محصولات هر کال په زرګونه ټنه غنم، جوار، لوبیا، اوربشې، ډول ډول سابه او نور تولیدات دي، چې په لوګر سربیره کابل، پکتیا او خوست ولایتونو ته هم استول کیږي.

د لوګر ولایت د رنګارنګو میوۀ محصولات هم لري، لکه : مڼې، انګور، زردالو، بادام او همداسې نور...

په دې ولایت کې د صنعت په برخه کې کوم ځانګړي او د پام وړ تولیدات نه شته، خو د نجارۍ، کمځي او شړۍ جوړولو ډېر کوچني کارونه په کې شتون لري.

د لوګر په ولایت کې کابو۲۵۹ ښوونځي شتون لري چې ٦۷ لیسې، ۷۳ منځني او پاتې نور یې لومړني ښوونځي دي.

په دې ولایت کې کابو ۱۳۳۸۵۵ زده کوونکي په ښوونځیو کې په زده کړو بوخت دي، چې ۴۰۸۳٦ یې نجونې دي. پر ښوونځیو سربیره ۱۹ دیني مرکزونه هم لري، چې یو دارالعلوم، ۳ دارالحفاظه او پاتې نور یې دیني مدرسې دي، چې کابو۳۱۵۳ تنه په کې په زده کړو بوخت دي. درې تخنیکي او مسلکي لیسې او دوه خصوصي ښوونځي هم په کې فعالیت کوي.

د لوګر په ولایت کې د ورزش په برخه کې په دودیزو لوبو کې خوسی، غیږنیونه، منډې او همداسې یو شمېر نورې لوبې عنعنوي او مروجې لوبې دي. د دودیزو لوبو تر څنګ یو شمیر عصري لوبې هم کیږي. دا ولایت یو ورزشي امریت او لسګونه سپورټي کلپونه لري، چې زرګونه نارینه او ښځینه لوبغاړي په کې بوخت دي په دې ولایت کې کرکټ، توپ ډنډه، سوک وهنه، د

ketabton.com - The Digital Library

تیرو اچولو لوبه، فوټبال، واليبال، تکواندو، کانکفو، بوکسینګ او د سطرنج لوبې ډېر مینه وال لري. (جلالزی، ۲۰۲۳)

د معلوماتو د راټولولو طریقه او وسایل

د پوښتنلیک میتود په دې څېړنه کې د کمیتي معلوماتو د راټولولو لپاره کارول شوی چې د ګډونوالو ډله یې د ټاکلي نمونې پر اساس انتخاب شوې ده. پوښتنلیکونه د بزګرانو په عاید، د کرنیزو وسایلو لاسرسی، د اوبو د مدیریت ستونزې، د بازار سره د نښلولو شرایطو، او د مالي ملاتړ د اړتیاوو په اړه دقیق معلومات راټولوي. پوښتنې په ساده، واضح، او د موضوع اړوند ډول ترتیب شوې، تر څو د ګډونوالو لپاره د ځواب ویلو بهیر اسان شي او د معلوماتو د اعتبار کچه لوړه شي.

سربېره پر دې، د نیمه جوړښتي مرکې د ترسره کولو له لارې کیفي معلومات هم راټول شوي دي. مرکې په خاص ډول د بزګرانو د ژوند د کیفیت، د ستونزو د جزیاتو، او د زراعت په برخه کې د ایشوګانو ژور تحلیل لپاره کارول شوې دي. دې مرکو د مشارکت کونکو له اړخه د تجربو او نظریاتو تفصیلي څرګندونې ممکن کړې چې له هغې لارې د څېړنې اړتیاوې او حللارې په ښه ډول روښانه شوې دي.

د میداني څېړنې په توګه، څېړونکی د بزګرانو په ساحوي کچو کې د مستقیمو مشاهداتو او د هغوی له ژوند سره د نږدې کتو له لارې د ستونزو طبیعي بڼه او د هغوی اغیزې څېړلي دي. د فرهنګي حساسیتونو په مراعاتولو سره د تحقیق ساحوي فعالیتونه ترسره شوي، چې دا کار د ګډونوالو اعتماد لوړ کړی او د معلوماتو راټولولو ژمنتیا یې زیاتې کړې ده.

په څېړنه کې د اخلاقي اصولو بشپړ پاملرنه شوې ده، په دې توګه چې د ګډونوالو رضایت د معلوماتو راټولولو دمخه حاصل شوی او د هغوی شخصي محرمیت او معلوماتو د خوندیتوب تضمین شوی دی.

د دې میتودولوژۍ په مرسته دا څېړنه کولای شي د پل علم د بزګرانو د وضعیت په اړه دقیق، مستند او ژور تحلیل وړاندې کړي، چې د زراعت د سکتور د پرمختګ لپاره د عملي وړاندیزونو اساس ګرځي.

ketabton.com - The Digital Library

دا څېړنه توصیفي **او** تشریحي بڼه لري، څکه چې د بزګرانو ستونزې توصیف کیږي او د هغوی د حل لپاره تګلارې تشریح کیږي.

د تحلیل او ارزیابی وسایل

د راټول شویو معلوماتو د منظم تحلیل لپاره له لاندې احصایوي او موضوعي وسایلو څخه استفاده شوې ده چې د څېړنې د اعتبار او د پایلو د دقیق تحلیل لپاره، اړینه ده چې د معلوماتو پروسس، ترتیب، او تفسیر د مناسبو او باور وړ وسایلو او تحلیلي برنامو په مټ تر سره شي. په دې څېړنه کې، د راټول شویو معلوماتو د تحلیل لپاره له څو مهمو احصایوي او کیفیتي وسایلو ګټه اخیستل شوې ده، چې دا لاندې ډول تشریح کیږي:

مایکروسافټ ایکسل

مایکروسافټ ایکسل د لومړنیو احصایوي تحلیلونو لپاره یو عملي او پراخ کارېدونکی ابزار دی. د څېړنې د پوښتنلیکونو کمي معلومات لومړی په Excel کې داخل او تنظیم شوي دي.

مایکروسافټ ورډ

مایکروسافټ ورډ د کیفیتي معلوماتو د لیک، ترتیب، او موضوعاتي تنظیم لپاره کارول شوی دی. د نظریو، مشاهداتو، او تشریحاتو بڼه پکې تنظیم شوې ده، او د کلیدي موضوعاتو پر بنسټ ورته سرلیکونه ورکړل شوي دي. سربېره پر دې، یاداښتونه، فرعي حاشیې، او کلیدي ټکي پکې نښه شوي، څو د تحلیل لپاره منظم چوکاټ رامنځته شي.

لنډیز

په دې څېرکي کې د څېړنې عمومي طریقه تشریح شوه، چې یوه ساحوي-توصیفي مطالعه ده. د څېړنې ساحه د لوګر ولایت، مرکز پل‌علم ښار دی، چې د کرنې له پلوه یوه مهمه سیمه ګڼل کیږي. معلومات د نیمه جوړ شوي پوښتنلیک له لارې راټول شوي، چې هم شمېرنیز او هم تشریحي پوښتنې لري. د تحلیل لپاره احصایوي او موضوعي میتودونه کارول شوي دي. د اقتصادي شاخصونو لکه د عاید، تولید، بازار ته لاسرسي، وسایلو شتون، او ملاتړ کچه د ارزونې بنسټ جوړ کړي. د اعتبار لپاره احتمالي نمونه کارول شوې، او د معلوماتو استازیتوب د بزګرانو واقعي شرایط

ketabton.com - The Digital Library

انځوروي. دا فصل د څېړنې لپاره بنسټيز ميتودولوژي روښانه کوي او د څلورم فصل لپاره د معلوماتو تحليل ته زمينه برابروي.

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English